

Εναλλακτική πρόταση για τό Κόσσοβο

του Νικ. Α. Γ. Λιναρδάτου

International Herald Tribune 16-17 Ιουνίου 2007. Στή σελίδα που δημοσιεύονται απόψεις, άρθρα και σχόλια. Τίτλος επιστολής «Πρώην ύπουργοί Έξωτερικών μιλούν ανοιχτά. Τό Κόσσοβο πρέπει νά είναι ανεξάρτητο». Ασφαλώς προκαλείται ένδιαφέρον. Δέκα πρώην ύπουργοί είναι αυτοί. Καί όχι τυχαίοι. Μεγάλων Δυνάμεων καί ανεπτυγμένων χωρών. Τών Ήνωμένων Πολιτειών (Madeleine Albright), του Καναδά, της Σουηδίας, της Αυστραλίας, της Γερμανίας (Joschka Fischer), της Πολωνίας, της Δανίας, του Λουξεμβούργου, της Ολλανδίας, της Γαλλίας (Hubert Vedrine). Ύπουργοί χωρών, πολλές τών οποίων σήμερα βγάνουν τά μάτια τους γιά θέματα που τίς άφοροϋν καί τίς ένδιαφέρουν άμεσα.

- Τί τούς ένώνει στό πρόβλημα του Κοσσοβου, τί τούς ώθησε νά διαθέσουν πολϋτιμο χρόνο (για νά συνεννοηθούν, νά συνεργασθούν, νά συντάξουν τό κείμενο της επιστολής, νά συμφωνήσουν νά τήν δημοσιεύσουν) από τίς άσχολίες καί τή ζωή τους, γιά ένα περιφερειακό πρόβλημα, τό όποιο ανέκυψε από τή διάλυση της πρώην Γιουγκοσλαβίας; Μήπως κάποιος ύπολανθάνων άίσθημα έννοχης;

Η θέση που ύποστηρίζουν είναι πως τό Κόσσοβο πρέπει νά γίνει τελικά ανεξάρτητο κράτος. «Πρίν από όχτώ χρόνια πολλοί από έμάς -τότε ύπουργοί Έξωτερικών- έθέσαμε σέ κίνηση μιά διεθνή διαδικασία μέ σκοπό νά καταλήξει σέ άπόφαση ποιός θά πρέπει νά κυβερνάει τό Κόσσοβο. Πιστεύουμε πως ή μόνη βιώσιμη έπιλογή είναι νά γίνει τό Κόσσοβο ανεξάρτητο υπό άυστηρή έπιτήρηση [...] Τώρα ήρθε ή ώρα νά δράσουμε». Άλήθεια, γιατί τώρα καί μέ τόση βιασύνη; «Είναι πιθανό νά αύξηθεί ή ένταση καί ασφαλώς δέν θά καταλαγιάσει».

Τό σχέδιο Ahtisaari, που ύποστηρίζεται από τά Ήνωμένα Έθνη, έχει πλεονεκτήματα. Προβλέπει διεθνή παρουσία που θά επιβλέπει τούς θεσμούς καί θά έλέγχει τήν έφαρμογή της συμφωνίας. Κατοχυρώνονται τά δικαιώματα -τά όποια προβλέπει τό σχέδιο- των έκατό χιλιάδων Σέρβων που ζοϋν στό Κόσσοβο. Επί πλέον διευκολύνει τήν είσοδή της Σερβίας καί του Κοσσοβου στην Εϋρωπαϊκή Ένωση καί στό ΝΑΤΟ. Τό Κόσσοβο -συμπληρώνουν- είναι ειδική περίπτωση καί δέν άποτελεί προηγούμενο γιά άλλες περιοχές (πρός καθουχασμό της Ρωσίας). Καί ή κατάληξη: Άυτή είναι ή καλύτερη έπιλογή. «Άλλες βιώσιμες έναλλακτικές λύσεις δέν ύπάρχουν».

Είναι πράγματι έτοι; Ύπάρχουν άλλες άπόψεις; "Η ύπάρχουν φωνές που δέν άκούονται; Καλύπτονται. «Ο πρόεδρος George W. Bush έγινε δεκτός σάν ήρωας, όταν τήν περασμένη βδομάδα έπισκέφθηκε τήν Άλβανία, σέ πλήρη αντίθεση μέ τήν έχθρότητα μέ τήν όποία τόν ύποδέχονται άλλου στην Εϋρώπη... Ο Bush είπε στα έκστασιασμένα πλήθη «ότι ύποστηρίζει ανεπιφύλακτα τήν ανεξαρτησία του Κοσσοβου» (The Week Λονδίνου, 16 Ιουνίου). Μιά τέτοια φωνάρα είναι δυνατόν νά μην καλύπτει πιθανούς ψιθυρισμούς περί του αντίθετου, του διαφορετικού;

Μέ διάθεση αντίρρησης λοιπόν, θά έπιχειρήσω νά αναπαραγάγω μιά αίρετική άποψη, που νομίζω πως παρουσιάζει αρκετό ένδιαφέρον. Έχει ύποστηριχθεί από έναν Άμερικανό καθηγητή, ό όποιος έχει άσχοληθεί μέ τά προβλήματα των δυτικών Βαλκανίων. Ο Timothy William Waters είναι καθηγητής της Νομικής Σχολής του πανεπιστημίου της Indiana. Μέ σπουδές στα Harvard, Columbia, UCLA καί πανεπιστήμια στη Σουηδία καί τήν Τουρκία (στό Bogazici, μετεξέλιξη του γνωστου μας Robert College). Ύπηρέτησε ως σύμβουλος σέ πολλές μη κυβερνητικές όργανώσεις, έργάσθηκε στη Βοσνία γιά τήν Οργάνωση γιά τήν Άσφάλεια καί Συνεργασία στην Εϋρώπη (ΟΑΣΕ) καί ως έρευνητής του Διεθνους Δικαστηρίου της Χάγης γιά τήν πρώην Γιουγκοσλαβία. Έχει γράψει πολλές μελέτες επί βαλκανικών θεμάτων.

Τις άπόψεις, των οποίων περίγραμμα θά έπιχειρήσω έν συνέχεια, τίς εξέθεσε: α) σέ άρθρο του μέ τόν τίτλο «Η λάθος λύση» στην International Herald Tribune καί στους New York Times της 1ης Φεβρουαρίου 2007, β) σέ όμιλία του στο πανεπιστήμιο Columbia (κατόπιν προσκλήσεως του Harriman Institute for Russian, Eurasian and Eastern European Studies, σέ μία προσπάθεια νά βοηθήσει στην αναζήτηση δίκαιης λύσεως στο πρόβλημα του Κοσσοβου) Άπρίλιος 2007 καί γ) σέ σχετική συνέντευξη του στο διαδικτυακό όργανο του Ίδρυματος OneWorld Southeast Europe (4 Άπριλίου 2007).

Η λάθος λύση λοιπόν. Τό σχέδιο Ahtisaari δέν είναι εύπρόσδεκτο ούτε από τούς Άλβανούς, ούτε από τούς Σέρβους του Κοσσοβου. Από τούς Άλβανούς, γιατί δέν τούς παρέχει έδω καί τώρα άπεριορίστη ανεξαρτησία. Άπό τούς Σέρβους, γιατί δέν θέλουν νά ζήσουν υπό τήν κυβέρνηση της Πρίστινα, ούτε νά έγκαταλείψουν τά προαιώνια έδάφη τους καί τά σπίτια τους.

Η συνέχεια στην τελευταία σελίδα

Συνέχεια από την πρώτη σελίδα

Έναλλακτική πρόταση για τó Κόσσοβο

του Νικ. Α. Γ. Λιναρδάτου

Υπάρχει άραγε μία καλύτερη λύση; Ναι, ή διχοτόμηση (partition). Κατ' αρχάς είναι πιο humane (δέν μεταφράζεται μέ ακριβολογία μονολεκτικά: ó συμπονετικός πού έχει αίσθήματα συμπάθειας και ενδιαφέροντος για τούς άλλους). Τó σχέδιο πού προωθούν τά Ήνωμένα Έθνη προβλέπει ένα πολύπλοκο σύστημα διακυβερνήσεως μέ διεθνή επίτηρηση για νά καθησυχάσει τούς Σέρβους νά μή φύγουν. Μέ ριζική αποκέντρωση, αντιπλειοψηφικές διαδικασίες και διεθνείς έλέγχους δημιουργείται ένα οίονεί προτεκτοράτο, μία μή λειτουργική πολιτική όντότητα.

Δέν υπάρχει λύση μέ τήν όποία νά βγαίνουν όλοι κερδισμένοι. Μία ρεαλιστική εξέταση του ζητήματος θά όδηγοσε στη διαπίστωση πώς ή διχοτόμηση στην περίπτωση αυτή ταιριάζει καλύτερα. Η άλβανική ήγεσία της Πρίστινα θά μπορούσε νά παραχωρήσει τó βόρειο τμήμα της χώρας, αυτό πού κατοικείται από Σέρβους, ως άντάλλαγμα της άναγνώρισεως άδέσμευτης άνεξαρτησίας. Οί Σέρβοι βλέποντας τόν κίνδυνο νά τά χάσουν όλα, θά ήταν πρόθυμοι νά δεχτούν λύση μέ τήν όποία σώζουν κάτι.

Η έλαστικότητα στην χάραξη συνόρων θά έκανε πιο εύκολη τή διακυβέρνηση του Κόσσόβου. Θά έξασφάλιζε καλύτερη προστασία των μειονοτήτων (γιατί θά περιορίζονταν σημαντικότερα αριθμητικώς) και πολύ πιο εύκολη μία διπλωματικά συμφωνημένη λύση. Τά σύνορα δέν έχουν τίποτε τó ιερό, πρό πάντων όταν είναι αυθαίρετα χαραγμένα από τόν Τίτο για τίς δικές του σκοπιμότητες. Και έν πάση περιπτώσει προτιμότερη ή μετακίνηση των συνόρων από τή μετακίνηση άνθρωπίνων πληθυσμών.

- **Σχόλιο:** Οί διεθνείς όργανισμοί πολλές φορές δέν χρησιμοποιούν κοινό νοϋ και ρεαλισμό. Γι' αυτό κατά πάσαν πιθανότητα θά έπιμείνουν στην έφαρμογή του σχεδίου Ahtisaari. Και όποιον πάρει ό Χάρος.

- **Επιμύθιο:** Κάλλιο πέντε και στό χέρι παρά δέκα και καρτέρι. Και για τήν Κύπρο, πού θά πάει ό νοϋς σας, θά όδηγοσε σε ενδιαφέροντα συμπεράσματα. Αντίθετα μέ αυτά πού, εκ πρώτης όψεως, μοιάζουν παράλληλα.

Συνέχεια από την πρώτη σελίδα

Έναλλακτική πρόταση για τó Κόσσοβο

του Νικ. Α. Γ. Λιναρδάτου

Υπάρχει άραγε μία καλύτερη λύση; Ναι, ή διχοτόμηση (partition). Κατ' αρχάς είναι πιο humane (δέν μεταφράζεται με ακριβολογία μονολεκτικά: ó συμπονετικός πού έχει αίσθήματα συμπάθειας και ενδιαφέροντος για τούς άλλους). Τó σχέδιο πού προωθούν τά Ήνωμένα Έθνη προβλέπει ένα πολύπλοκο σύστημα διακυβερνήσεως με διεθνή επίτηρηση για νά καθησυχάσει τούς Σέρβους νά μή φύγουν. Μέριμνή αποκέντρωση, αντιπλειοψηφικές διαδικασίες και διεθνείς έλέγχους δημιουργείται ένα οίονεί προτεκτοράτο, μία μή λειτουργική πολιτική όντότητα.

Δέν υπάρχει λύση με τήν όποία νά βγαίνουν όλοι κερδισμένοι. Μία ρεαλιστική εξέταση του ζητήματος θά όδηγοσε στη διαπίστωση πώς ή διχοτόμηση στην περίπτωση αυτή ταιριάζει καλύτερα. Η άλβανική ήγεσία της Πρίστινα θά μπορούσε νά παραχωρήσει τó βόρειο τμήμα της χώρας, αυτό πού κατοικείται από Σέρβους, ως άντάλλαγμα της άναγνώρισεως άδέσμευτης άνεξαρτησίας. Οί Σέρβοι βλέποντας τόν κίνδυνο νά τά χάσουν όλα, θά ήταν πρόθυμοι νά δεχτούν λύση με τήν όποία σώζουν κάτι.

Η έλαστικότητα στην χάραξη συνόρων θά έκανε πιο εύκολη τή διακυβέρνηση του Κόσσόβου. Θά έξασφάλιζε καλύτερη προστασία των μειονοτήτων (γιατί θά περιορίζονταν σημαντικότερα αριθμητικώς) και πολύ πιο εύκολη μία διπλωματικά συμφωνημένη λύση. Τά σύνορα δέν έχουν τίποτε τó ιερό, πρό πάντων όταν είναι αυθαίρετα χαραγμένα από τόν Τίτο για τίς δικές του σκοπιμότητες. Καί εν πάση περιπτώσει προτιμότερη ή μετακίνηση των συνόρων από τή μετακίνηση άνθρωπίνων πληθυσμών.

- **Σχόλιο:** Οί διεθνείς όργανισμοί πολλές φορές δέν χρησιμοποιούν κοινό νοϋ και ρεαλισμό. Γι' αυτό κατά πάσαν πιθανότητα θά έπιμείνουν στην έφαρμογή του σχεδίου Ahtisaari. Καί όποιον πάρει ό Χάρος.

- **Επιμύθιο:** Κάλλιο πέντε και στό χέρι παρά δέκα και καρτέρι. Καί για τήν Κύπρο, πού θά πάει ό νοϋς σας, θά όδηγοσε σε ενδιαφέροντα συμπεράσματα. Αντίθετα με αυτά πού, εκ πρώτης όψεως, μοιάζουν παράλληλα.